

ÅRSMELDING 2025

NATURVERNFORBUNDET I HALDEN

Bilder fra Klesbyttedagen i Halden sentrum, Sensommermarked på Gamle Prestebakke, Økodagen på Rød Herregård, Engslått på Ulveholtet og julebord for styret.

Naturvernforbundet i Halden har i løpet av 2025 jobbet med å spre kunnskap om og engasjement rundt biologisk mangfold, økologi og dyrking av mat på naturens premisser, og rundt gjenbruk. I tillegg har vi jobbet for vern av rovdyr, mot marin forsøpling, nedbygging av natur og tap av naturmangfold, og for å få med flere medlemmer og aktive på laget. Vi har hatt et overordnet mål om å samarbeide med lokale krefter i ulike aktiviteter og arrangementer gjennom året. Styret er godt fornøyd med året 2025 og ser frem mot nye høyder for lokallaget.

Prioriterte saker

Årsmøtet vedtok at vi i 2025 skulle ha hovedfokus på følgende saker:

- Edelløvslogen i Tistadalen
- Rovdyr
- Et grønnere sentrum
- Jobbe for å hindre tap av naturmangfold
- Jobbe mot nedbygging av natur i Halden kommune

Organisatorisk

Årsmøte

Årsmøtet ble avholdt i kantina på Halden Arena, den 5. mars 2025.

Leder Alice Snorradottir ønsket velkommen før det ble servert pizza og drikke.

Under bevertningen holdt tidligere byarkitekt i Halden, Andreas Ebeltoft et engasjerende foredrag om byparkenes historie, alleer og enkelte trær i Halden. Medlemmene var svært engasjert, og det ble mange gode samtaler både underveis og i etterkant av foredraget.

Etter foredraget ble det servert kringle og kaffe mens vi kom i gang med det offisielle programmet med behandling av blant annet regnskap, årsmelding og valg. Det var 27 deltagere til stede på årsmøtet inkludert foredragsholder og styrer. Protokollen fra årsmøtet ligger ute på lokallagets hjemmeside: <https://naturvernforbundet.no/ostfold/arsmoter-naturvernforbundet-i-halden/> .

Styret

Styret har hatt 9 styremøter i 2025, og har bestått av:

Leder:	Alice Snorradottir
Nestleder:	Magne Staal
Kasserer:	Vibeke Julsrud
Sekretær:	Elin K. Ajer Stenersrød Andreassen
Styremedlem:	Torstein Dahl
Styremedlem:	Hilde Bekkevard
Styremedlem:	Sara Kristina Langbråten
Styremedlem:	Gina Køhn
Varamedlemmer:	Lars-Håkon Nohr, Simen Paulsen, Sissel Sofie Harbo, Stine Ramdal, Hans Jan Bjerkely

Medlemmer

Naturvernforbundet i Halden hadde pr 31.12.2025 275 medlemmer.

Dette er en økning på 7 medlemmer sammenlignet med 2024.

Inkludering og rekruttering

Naturvernforbundet skal fram mot 2030 jobbe for å bli en bred folkebevegelse for natur og klima. I lokallaget har vi arbeidet med inkludering og rekruttering ved å blant annet:

- Arrangert ulike aktiviteter og arrangementer i lokalmiljøet
- Deltatt på ulike arrangementer i lokalmiljøet
- Spredt informasjon om våre aktiviteter på vår nettside, på Facebook og under arrangementer vi har deltatt på eller selv arrangert

Temagrupper

Lokallaget har ikke hatt noen spesielle temagrupper, men sammen har styret jobbet med følgende temaer:

- Bærekraftig ressursforvaltning, økologi og dyrking av mat på naturens premisser
- Gjenbruk og reparasjon
- Vern av rovdyr
- Marin forsøpling
- Nedbygging av natur og tap av naturmangfold
 - Solkraft
 - Vindkraft
 - Pukkverk
 - Svinesundstersklene
- Nukleær dekommisjonering
- Områdeløft for grønne områder i sentrum
- Biologisk mangfold og skjøtsel av kulturlandskap som Ulveholtet

Økonomi

I 2025 endte vi med et overskudd på kroner 24 899.

En riktig gladnyhet for lokallaget i 2025 er at vi har fått oss Vipps-konto. Vårt vippsnummer er 958531. Der kan vi motta gaver og betaling under arrangementer.

Vi har fått lokale for lagring av utstyret vårt i kjelleren under lokalene til Aktiv Eiendomsmegler i Storgata. Dette har lettet betraktelig på arrangementsgjennomføring siden vi har alt samlet på ett sted.

I høst laget vi oss et mobilt naturbibliotek med bøker for voksne og barn om ulike tema knyttet til natur og miljøvern. Dette har vi hatt med oss rundt på stands og aktiviteter. Målet med vårt nye bibliotek er at barn og voksne skal kunne bla i bøkene, og at bøkene kan brukes som en inngangsport til samtaler om natur og miljø.

Vi støttet i år Gimle IF med kr. 2 500 til deres jubileumsboks i anledning deres 100 års-jubileum. Vi fikk en halv side i boka hvor vi skrev om lokallaget vårt. Som takk mottok vi et eksemplar av boka som vi har i vårt nye mobile naturbibliotek.

Arrangementer/seminarer det er søkt og mottatt støtte for:

- Har mottatt 6 600 kr fra Halden kommune i sentrumsmidler til Økodagen
- Har søkt om og mottatt 12 500 kr fra Naturvernforbundet til Økodagen og fuglekasser
- Har mottatt tilskudd på kr 15 869 kr fra Halden kommune til innkjøp av ljåer til slått på Ulveholtet
- Har mottatt 5 500 kr i Grasrotmidler fra Norsk Tipping

Utvikling i lagets egenkapital:

31. desember 2024: 103 358,00 kroner

31. desember 2025: 129 943,00 kroner

Miljøpolitisk arbeid

Naturvernforbundet i Halden har jobbet med følgende prioriterte saker i 2025.

Biologisk mangfold, økologi og dyrking av mat på naturens premisser**Engslått på Ulveholtet**

I juni gikk turen til Ulveholtet for å dokumentere og bli kjent med alle blomstene og den artsrike vegetasjonen på den gamle enga. Vi kom tilbake i september for å slå og rake etter at de fleste plantene hadde blomstret av og fått mulighet til å sette frø. Når det gjelder folk, skal man unngå å skjære alle over én kam, men med engslått er det selve poenget. Når alle plantene slås så vil ingen arter få mulighet til å dominere og vi beholder da en artsrik vegetasjon. Etter at enga var slått med ljå, og alle som ville fikk trent på teknikken under kyndig veiledning av Torstein, så ble gresset lagt på presenning og dumpet i kantsonen. Hvis gresset hadde blitt liggende på enga for å råtne, ville det fungert som gjødsel, men vi trenger næringsfattig jord for at konkurransesvake plantearter som krever mye lys skal overleve til fordel for næringskrevende gress og busker. Engslåtten ble svært vellykket og vi erfarte at det er et overkommelig prosjekt å slå enga og fjerne gresset. Vi planlegger derfor å gjenta slike arrangementer årlig fremover.

Torstein besøkte også Sensommermarkedet på Gamle Prestebakke og viste fram slått med ljå på sletta der. Flere fikk lov til å prøve å svinge ljåen. Planene ble lagt om å få et lite avgrenset område der som kan følges opp og som enkelt kan slås under Sensommermarkedet hvert år, og gjerne da i samarbeid med speidergruppa fra Tistedal som har stand på sletta der under markedet.

Økodagen

Tradisjonen tro ble det også i år arrangert Økodagen i samarbeid med Torpedal og Asak bygdekvinnelag og med Halden sopp- og nyttevekstforening. I år utvidet vi samarbeidet og arrangerte dagen i Rødsparken bak Rød Herregård sammen med Østfoldmuseene.

Økodagen feirer økologisk landbruk, matglede og naturvern gjennom markedsboder, smaksprøver, foredrag og aktiviteter for barn, og inngår i den nasjonale markeringen av

ØKOUKA. Årets tema var kortreist mat i sesong for å lære om hvordan vi kan være på lag med naturen som omgir oss, utnytte lokale råvarer og bygge kortreiste verdikjeder som styrker samfunnets evne til å håndtere kriser. Det finnes mye bra mat rett utenfor dørterskelen som ofte blir glemt. Med kunnskap om hva som vokser og gror i Halden i de ulike sesongene vil det være lettere å utnytte dette matskapet. Det ble laget en sesongløype med fire ulike stopp gjennom parken. Naturvernforbundet hadde ansvaret for våren og stilte med natursti om spiselige vekster du kan plukke i skogen om våren, det mobile biblioteket var med og vi kunne tilby gratis fuglekassesnekring.

Schultzedalen

12. april rydda vi søppel i Schultzedalen sammen med Os velforening. 32 personer deltok, og vi fikk ryddet et stort område. De lange slake bakkene opp mot bebyggelsen langs Dyrendalsveien har vi ikke fått ryddet så godt tidligere, men denne dagen fikk vi gjort en skikkelig innsats også der.

7. august hadde vi vår første kulturvandring i Haldens egen jungel midt i byen. Vandringsen hadde tema «Schultzedalen - et unikt stykke nærnatur i Halden». Det kom hele 43 deltagere, og vår egen biolog Torstein biolog tok alle med på en vandring gjennom den vakre ravedalen med vanlige og uvanlige arter. Det var et flott arrangement, og det frister til gjentagelse.

Nukleær dekommisjonering

Atomreaktoren i Halden er nå stengt og ansvaret for driften ble overført fra den private stiftelsen IFE til det statlige organet Norsk Nukleær Dekommisjonering (NND) gjennom en virksomhetsoverdragelse i april 2025. I det videre arbeidet må det planlegges med ny lagringsplass og så et endelig deponi som vi ligge dypt nede i bakken. I opprydningen er det behov for å rydde opp i det brukte brenselet, reaktor-tanker med tilhørende rør og anlegg, samt spredning i betong og reaktorhallen rundt.

Naturvernforbundet i Halden samarbeider med Naturvernforbundet sentralt som deltar i referansegruppen for dette arbeidet. Vårt hovedbudskap er å sikre en trygg lagring som ikke blir forsinket, for eksempel ved at man samtidig forsøker å finne plass til deponi samme sted. Det er mye kunnskap i dagens organisasjon og ikke alt ved dagens drift er mulig å dokumentere og overlevere til neste generasjon så det er viktig at arbeidet med lagring og dokumentasjon av ny drift ikke trekker ut.

Naturvernforbundet ønsker videre å delta i dialogen om dekommisjonering og lokalisering med mål om å skåne naturen og redusere risikoen.

Energi

Naturvernforbundet i Halden har jobbet og jobber med å finne gode løsninger på energibehovet til samfunnet uten at dette skal innebære tap av natur. Utbygging av vindkraft i naturskog kan derfor ikke være en del av løsningen. Vi mener det er nødvendig å se produksjon opp mot behov. I det fremtidige energisystemet vil det være behov for ulike

energikilder og vi er opptatt av å bygge kompetanse på dette området og ikke begrense diskusjonen til bare å gjelde enkelte teknologier (eks. vind, sol, vann etc) eller enkelte energiformer (termisk, elektrisk etc). Vi er også opptatt av å unngå en ensidig diskusjon av produksjon eller behov. Dersom vi skal dekke fremtidens behov for energi uten tap av natur så må alle disse elementene sees i sammenheng - time for time.

Rovdyr

En lørdag morgen i januar møttes vernere fra ARV (Aktiv Rovdyrvern), Rovviltets Røst og Naturvernforbundet opp i jaktområdet innenfor ulvesonen til Boksjøreviret i forbindelse med at det ble vedtatt felling. Naturvernforbundet var representert med både lokallaget og med sentralstyret ved leder Truls Gulowsen, som skrev følgende etter besøket: «Få andre skogområder i Sør-Norge er like godt egnet for å ha ulv som Boksjøreviret. På svensk side ligger Tresticklans nasjonalpark og på norsk side ligger Lundsneset naturreservat. Mens svenskene har sagt nei til felling på sin side, kjøres de på i Norge, og fellingstillatelsen gjelder til og med inne i naturreservatet, ubegripelig nok. Med de øvrige tilgrensende skogene har ulvene her nærmere 200 kvadratkilometer å boltre seg på uten å komme i særlig konflikt med folk, husdyr eller næring. Likevel mener rovviltnemda at de skal de «tas ut». Norge trenger ny rovdyrpolitikk, som ikke fokuserer på hvor få og skadeskutte bestander det kan være lov å ha, men hvor mange og friske dyr vi klarer å huse. Inntil da må vi hvertfall slutte å ta ut uproblematisk flokker i velfungerende revirer som Boksjø, mener jeg.»

Månedens etter, den 22. februar stod vi på stand på Tistasenteret sammen med ARV (Aktivt RovdyrVern) og Naturvernforbundet i Østfold. På kvelden dannet vi et lyshjerte på Festningen. Det var 33 deltagere og en fotograf på lysaksjonen.

Gjenbruk og reparasjon

Klesbyttedagen

I år arrangerte vi for første gang Klesbyttedagen som en utendørs stand i gågata under Haldendagen. Vi var forsiktige med promotering på forhånd i forhold til tidligere år, siden dette var noe vi gjorde for første gang og med svært begrenset plass til rådighet. Det nye formatet var veldig artig, og vi fikk både synliggjort aktivitetene våre med en stand og arrangert klesbytte, som vi ikke har fått til tidligere år fordi vi ikke har kunnet bemanne to arrangementer samtidig. Det var veldig fint å ha det nye lageret så sentralt, og å komme så tett på Haldendagens liv og røre.

Neste år ser vi for oss å gjøre samme utendørsstunt, og ta med oss det vi har lært av årets arrangement. Sannsynligvis vil det være fornuftig med et tema for klesbyttedagen for å kunne «spisse» type klær vi får inn.

Marin forsøpling

Strandrydding

22. mars arrangerte Strandryddeaksjonen fra bekken til by'n strandrydding på Tyska og Hollenderen. Halden Havn bidro med container. Ca. 10 deltagere ryddet i 4 timer. Det er usikkert hvor mange av våre medlemmer som deltok.

24. april var vår leder Alice med «Daniel Sandvik - Musikkstredet og Montessoriskolen» og ryddet Svartehølet på Isebakke. Der var det fryktelig mye søppel, omtrent som første gang vi kom til referansestranda. Det som ble plukket skal brukes til å lage en teaterforestilling.

10. juni ble strendene på begge sider av Sauøysundet ryddet med kano. Det var en flott mulighet til å få ryddet strender som ikke er så lett tilgjengelig på en ryddeaksjon til fots, og ga variasjon for de som deltok.

Samarbeid

Vi har i løpet av 2025 hatt samarbeid med flere lokale organisasjoner, lag og foreninger.

- Halden kommune
- Os Velforening
- Strandryddeaksjonen "Fra bekken til byn"
- Idd og Enningdalen Historielag
- Torpedalen og Asak Bygdekvinnelag
- Halden sopp- og nyttevekstforening
- Østfoldmuseene
- Vannområde Haldenvassdraget
- Arbeidernes Jeger- og fiskeforening
- Birdlife Halden
- Motvind Østfold
- ARV (Aktivt Rovdyrvern)
- Rovviltets Røst
- Gimle Idrettsforening
- Daniel Sandvik – Musikkstredet
- Halden Montessoriskole
- Halden Næringsforening
- The Expat Network in Østfold
- Naturvernsskyddsföreningen i Strömstad
- Naturvernsskyddsföreningen i Tanum

Arrangementer

Lokallaget har arrangert

Skriv om arrangementer dere selv har arrangert:

- 05.04: Tidlig morgentur. 16 personer deltok i nok et svært vellykket arrangement.
- 12.04: Rydding i Schultzedalen.
- 10.06: Strandrydding i Iddefjorden og Ringdalsfjorden med kano.
- 24.06: Aktiviteter på den gamle slåttemarken på Ulveholtet.
- 07.08: Kulturvandring «Schultzedalen - et unikt stykke nærnatur i Halden».
- 30.08-31.08 og 13.09-14.09: Engslått og rydding på Ulveholtet
- 14.09: Økodagen i Rødsparken på Rød Herregård. En veldig hyggelig dag med godt besøk.
- 20.9: Raking av enga på Ulveholtet

Lokallaget har deltatt på følgende arrangementer

- 07.01: Besøk hos NND og omvisning på atomreaktoren. Hilde deltok fra oss.
- 25.01: Heldagstur i jaktområdet innenfor ulvesonen til Boksjøreviret med Naturvernforbundet sentralt, ARV (Aktivt Rovdyrvern) og Rovviltets Røst. Magne og Torstein deltok fra oss. Spredte seg i flere grupper for å dekke mest mulig av området.
- 09.02: Møte om kjernekraft for tillitsvalgte i Naturvernforbundet. Hilde deltok fra oss.
- 10.02: Torstein har hatt møte med 3 studenter på NMBU som skal skrive en KU om Aremark Sør Vindkraftverk som semesteroppgave
- 22.02: Vi tenner lys for ulven.
- 18.03: NVE i samarbeid med Aremark kommune arrangerte åpent folkemøte på Furulund om de tre store vindkraftanleggene som nå planlegges. Motvind Østfold holdt appell i forkant av møtet.
- 22.03: Strandryddeaksjonen fra bekken til by'n arrangerte strandrydding på Tyska og Hollenderen.
- 06.04: Stand på Fredriksten Festning. Alice og Vibeke delte i løpet av 4 timer ut brosjyrer om laget vårt og solgte 7 fuglekasser. Arrangementet vår litt dårlig annonsert
- 23.04: Møte angående Saugbrugs Industriområde. Flere fra styret deltok på informasjonsmøte i anledning Saugbrugs søknad om etablering av et nytt produksjonslinje med økte utslipp til vann og luft
- 24.04: «Daniel Sandvik - Musikkstredet og Montessoriskolen» ryddet Svartehølet på Isebakke.
- 07.05: Hva er viktig for naturen i Haldenvassdraget? Innspillsmøte på kanalmuseet på Ørje i regi av Haldenvassdragets Brukseierforening. Hilde deltok fra styret
- 08.05: Aksjon mot vindmøller med tog og appeller før kommunestyremøte sammen med Motvind Østfold. Rundt 80 personer deltok totalt. Torstein holdt appell under aksjonen foran Rådhuset. Fikk veldig lite tid, men et veldig vellykket arrangement.
- 13.05: Grensevannkonferansen. Vibeke deltok på konferansen, og på møte inkludert befarig i Iddebekken, Tista og Brekke Sluser.

- 11.06: Fugletur i Edelløvslogen i Tistadalen (Arrangør: BirdLife Halden).
- 14.06: Haldendagen med klesbytte og stand.
- 09.08-17.8: Marit Amalie Røeds utstilling «Plastic Faentastic» i Basarene på torget
Marit Amalie Røed har samlet strandsøppel og laget en kunstutstilling som hun også stilte ut i Håpets Katedral på Isegran. Dette var virkningsfullt å se strandsøppel på denne måten. Utstillingen resulterte i en artikkel i Halden Arbeiderblad:
<https://www.ha-halden.no/marit-lager-kunst-med-soppel-fra-havet/s/5-20-1755829>
- 24.08: 10-årsjubileum for Åpen Hage på Os. Naturvernforbundet i Østfold ble takket for støtte
- 30.08-31.08: Sensommermarked på Gamle Prestebakke.
Elin sto på stand. Det var mange innom og snakket med oss. Vi fikk spørsmål om både kompost, myrrestauring og hage. Det var en del lupiner og canadagullris i område, og dette ble ryddet under arrangementet. Torstein viste fram slått med ljà.
- 09.10: Befaring på Tobruåsen.
Utrolig flott opplegg. Det er satt i gang en rekke aksjoner og kommet over 30 innspill allerede. Et flott område med mye naturverdier. Fylkeslaget leverte inn høringsinnspill som vi var med på.
- 15.10: Fellesmøte om energisamarbeid med Naturvernforbundet i Sverige
Magne og Hilde fra styret deltok.
- 02.11: Heldagsseminar med lokallagene i Østfold
Alice og Torstein deltok
- 04.11: Filmkonsert om natur, mennesker og håp
Dette var en del av Framtidsuka. En veldig fin opplevelse i Brygga Kultursal
- 06.11: En kveld på Rød.
Dette var en del av Framtidsuka. Fullt hus og svært vellykket workshop om fermentering og konservering

Aktivitet i media

Naturvernforbundet i Halden har vært synlige i media i året som har gått, og har blant annet hatt følgende medieoppslag/leserbrev på trykk:

- 25.01: Svar til Morten Ulekleiv om fornybar energi i Halden og Aremark
 - <https://www.ha-halden.no/svar-til-morten-ulekleiv-om-fornybar-energi-i-halden-og-aremark/o/5-20-1675191>
 - <https://naturvernforbundet.no/ostfold/svar-til-morten-ulekleiv-om-fornybar-energi-i-halden-og-aremark/>
- 17.02: Det er viktig å verne den gjenværende edelløvslogen i Tistadalen i Halden!
 - <https://www.ha-halden.no/det-er-viktig-a-verne-den-gjenvarende-edellovskogen-i-tistadalen-i-halden/o/5-20-1684733>
- 23.02: En vellykket og positiv markering
 - <https://www.ha-halden.no/en-vellykket-og-positiv-markering/s/5-20-1687071>
- 09.03: Brekkerød-planene møter motstand – mener dyrket jord må bevares
 - <https://www.ha-halden.no/brekkerod-planene-moter-motstand-mener-dyrket-jord-ma-bevares/s/5-20-1690208>
- 14.03: Hvorfor er Brekkerøddammen så viktig?

- <https://www.ha-halden.no/hvorfor-er-brekkeroddammen-sa-viktig/o/5-20-1695037>
- 21.03: Åpent spørsmål om vindkraft til kommunestyret
 - <https://www.ha-halden.no/apent-sporsmal-om-vindkraft-til-kommunestyret/o/5-20-1697861>
- 07.05: Til alle politiske partier i Halden: Bli med på en enkel og spontan markering mot vindkraft i verdifull natur! (Av Svein Syversen)
 - <https://www.ha-halden.no/til-alle-politiske-partier-i-halden-bli-med-pa-en-enkel-og-spontan-markering-mot-vindkraft-i-verdifull-natur/o/5-20-1721465>
- 13. 06 (Halden Arbeiderblad): Åpent brev til kommunestyret i Aremark fra Naturvernforbundet i Halden
 - <https://www.ha-halden.no/apent-brev-til-kommunestyret-i-aremark-fra-naturvernforbundet-i-halden/o/5-20-1739534>
- 29.10: Klager på utslipp fra Saugbrugs
 - <https://www.ha-halden.no/klager-pa-utslipp-fra-saugbrugs-bekymret-for-konsekvensene/s/5-20-1803558>
- 06.12: Her har 79-åringen funnet seg gratis sommerkjole
 - <https://www.f-b.no/her-har-79-aringen-funnet-seg-gratis-sommerkjole/s/5-59-3772760>

Brev og høringsuttalelser lokallaget har sendt

- 19.02: Merknad til planforslag - Detaljregulering for Brekkerødåsen (Halden Kommune)
- 10.03: Åpent brev til Kommunestyret i Halden (Halden Kommune)
- 26.04: Høring av melding med forslag til plan- og utredningsprogram for Aremark Sør vindkraftverk (Aremark kommune)
- 12.05: Uttalelse "Norske Skog Saugbrugs AS søker om endring av tillatelse til forurensende virksomhet" (Norske Skog Saugbrugs)
- 05.06: Høringsinnspill Isebakke solkraftverk (NVE)
- 07.10: Klage på vedtak om endring av tillatelse til forurensende - virksomhet for Norske Skog Saugbrugs AS (Miljødirektoratet < post@miljodir.no >)